

Peter BELIČKA
Recenzia publikácie

Tereza Košťálová

O složitém jednoduše aneb Nebojte se statistiky, nekouše.

Vydal Český statistický úřad, 2019, 99 s., ISBN 978 -80-250-2908-4

Či si to uvedomujeme, alebo nie, často dochádza k zamieňaniu pojmov ako napríklad percento a percentuálny bod, podiel a pomer, odhad a predikcia; a taktiež dochádza ku vzniku nových ukazovateľov a naopak k zániku už existujúcich (pokiaľ sa vytráti ich vypovedacia schopnosť). V roku 2019 vydal Český statistický úřad zo série článkov Statistika&My publikáciu v snahe šíriť štatistickú osvetu medzi českou verejnosťou a v snahe pomôcť priblížiť tieto oblasti ľudského poznania širokej verejnosti. Kniha si kladie za cieľ zrozumiteľnou a odľahčenou formou vysvetliť pojmy, s ktorými sa stretávame v každodennom živote a sú veľmi dôležité pre pochopenie údajov o svete okolo nás. Autorka upriamuje pozornosť čitateľa na skutočnosť, že na všetky čísla je potrebné sa pozeráť kriticky, a pokiaľ ich chceme používať, musíme vedieť, čo znamenajú.

Účelom tejto publikácie je poskytnúť širokej odbornej, ale aj laickej verejnosti detailnejší rozbor tajomstva sveta štatistiky, pochopiť k čomu štatistika slúži, pretože svet okolo nás sa mení a na túto skutočnosť reaguje aj štatistická prax – pretože napríklad vznikajú nové ukazovatele, ktoré popisujú javy, ktoré doposiaľ neexistovali.

Autorka Tereza Košťálová v publikácii prezentuje svoj pohľad na základnú štatistickú gramotnosť tak, že čitateľa veľmi pútavo vŕhne do sveta, kde každý deň okolo nás krúžia štatistické údaje, ale aj „obyčajné čísla“, ktoré sa za štatistiku schovávajú.

Obsahovo je táto 99 stranová už na prvý pohľad veľmi pútavá publikácia rozdelená do štyroch častí/celkov, a to: 01 – O Statistice bez čísel, 02 – Jak se vyhnout chybám, 03 – Co je dobré vědět o ukazatelích a 04 – Pro pokročilé; a je dotvorená komentárom autorky a Rejstříkom.

V prvej časti **O Statistice** sa dozvie čitateľ, že štatistika nie je evidencia, štatistika je o kompromisoch, a tiež nám autorka približuje aký je rozdiel medzi pojмами a ukazovateľmi. V tejto časti čitateľ pochopí prečo je dôležité sa pýtať na pôvod dát, a napokon je vysvetlené, čo znamená medzinárodné porovnávanie.

V druhej časti **Jak se vyhnout chybám**, prostredníctvom bohatstva jazyka autorka kriticky a zároveň náučne-hravo vysvetľuje štatistické ukazovatele ako podiel, pomer, prírastok, úbytok, prebytok, deficit, odhad, predikcia, meranie, percento, percentuálny bod, medzročný a medzimesačný porovnávanie, bázičné indexy, nominálny a reálny rast, učí nás ako nepokaziť

stĺpcový graf, či koláč a v závere tejto časti poukazuje na skutočnosť, že nesmieme spájať nespojitelné.

*Tretia časť publikácie **Co je dobré vedieť o ukazateľoch***, vychádza z vysvetlenia priemeru, mediánu, rozptylu. Čitateľ je oboznámený ako sa meria medziročná, či priemerná ročná miera inflácie (cenovou štatistikou – indexom spotrebiteľských cien, indexom ceny výrobcov, indexom ceny dovozu, či vývozu, a pod.), ako sa meria zahraničný obchod Českej republiky (národným poňatím zahraničného obchodu), ako sa meria nezamestnanosť (mierou nezamestnanosti a podielom nezamestnaných osôb).

Posledná *štvrtá časť publikácie **Pro pokročilé***, je venovaná pokročilým záujemcom o štatistiku. Čitateľ je oboznámený s rozdielom medzi sezónnosťou a sezónnym očistením, očistením od kalendárnych vplyvov, ďalej sa dozvedá rozdiel medzi ukazovateľmi pochádzajúcimi z národných účtov a to HDP – hrubý domáci produkt ako najznámejší makroekonomický ukazovateľ a HPH – hrubá pridaná hodnota ä zjednodušene hodnota, ktorá bola podnikmi (novo) vytvorená nad rámec vstupných nákladov. V praxi HPH tvorí okolo 90 percent HDP. V tejto časti sa dozvieme, čo je aktualizácia, konsolidovaný a nekonsolidovaný dlh, a napokon čo sú reťazené a zret’azené ceny – pojmy a metódy, s ktorými sa občasný užívateľ obvykle priamo nestretáva, a v podstate ich ani nepotrebuje vedieť, ale môžu rozšíriť naše analytické schopnosti. Publikácia je doplnená množstvom zaujímavých grafov, tabuliek a obrázkov.

Publikáciu odporúčam všetkým, ktorí sa zaujímajú o ekonomické dianie doma i v zahraničí pre ich lepšie pochopenie. Publikáciu odporúčam, aby sme spolu so štatistikmi pochopili silné aj slabé stránky štatistických ukazovateľov, vrátane toho, o čom vypovedajú. Súhlasím s názorom autorky, že pokiaľ je ukazovateľ už raz zverejnený, stáva sa rukojemníkom všetkých užívateľov, aj tých, ktorí sním pracujú správne, aj tých ktorí nie. Jedinou obranou pre ich správne používanie sú štatistické znalosti, ku ktorým môže veľkou mierou prispieť táto publikácia.

Ing. Peter Belička
Microsoft Certified Trainer
Školiace centrum Macrosoft, s. r. o.
Štefánikova 47, 811 04 Bratislava

e-mail: peter.belicka.jr@gmail.com